

« Sur la route de Bethlehem ». Carte postale du début du XXème siècle.

Jacob et Joseph

Le discours de Jacob

Jacob sent sa fin proche. Joseph lui rend visite. C'est le moment pour le père de justifier pourquoi Rachel, mère de Joseph, n'a pas été enterrée dans le caveau de Makhpéla.

En plus du sens littéral (la mort soudaine de Rachel en chemin), Rachi rapporte un midrash intéressant.

בראשית פרק מח

(ג) ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלזו בארץ כנען ויברך אתי:
 (ד) ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחרך אחזת עולם:
 (ה) ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד באי אליך מצרימה לי הם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי:
 (ו) ומוולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו על שם אחיהם יקראו בנחלתם:
 (ז) ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כברת ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא בית לחם:

רש"י

ואקברה שם - ולא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי [תרעומת], אבל דע לך שעל פי הדבור קברתיה שם שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבזראדן, והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנאמר (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה וגו', והקב"ה משיבה (ירמיה לא טו) יש שכר לפעולתך נאם ה' ושבנו בנים לגבולם:

Genèse chapitre 48

3- Et Jacob dit à Joseph : "Le Dieu tout-puissant m'est apparu à Louz, au pays de Canaan et m'a béni.

4- Il m'a dit: 'Je veux te faire croître et fructifier et je te ferai devenir une multitude de peuples; et je donnerai ce pays à te postérité ultérieure, comme possession perpétuelle.'

5- Eh bien! Tes deux fils, qui te sont nés au pays d'Égypte avant que je vinsse auprès de toi en Égypte, deviennent les miens; non moins que Ruben et Siméon, Éphraïm et Manassé seront à moi.

6- Quant aux enfants que tu engendrerais après eux, ils te seront attribués: ils s'appelleront du nom de leurs frères, à l'égard de leur héritage.

7- Pour moi, quand je revins du territoire d'Aram, Rachel mourut dans mes bras au pays de Canaan pendant le voyage, lorsqu'une kibra de pays me séparait encore d'Éphrath; je l'inhumai là, sur le chemin d'Éphrath, qui est Bethléem."

Rachi (1040 – 1105)

Je l'ai enterrée là-bas : je n'ai même pas pu l'amener jusqu'à Bethlehem pour la faire entrer en Israël [car elle est morte avant la frontière]. Et je sais que tu m'en veux, mais sache que c'est selon la volonté divine que j'ai agi ainsi afin qu'elle soit une aide pour ses enfants lorsque Nabuzaradan [général de Nabuchodonosor] les exilera. Alors les exilés passeront par ce chemin et Rachel sortira et pleurera et demandera sur eux miséricorde comme il est dit (Jérémie 34, 14) : « Une voix se fait entendre à Rama, c'est Rachel qui pleure sur ses enfants etc. et le Saint, béni soit-Il, lui répondra (verset 15) « il y aura une compensation à tes efforts, dit l'Eternel, ils reviendront du pays de l'ennemi ».

Traduction : [Pentateuque Genèse ch. 48, v. 3.](#) (Vayehi - ויחי) et Philippe Haddad